

תזכיר חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת התקציב 2025), התשפ"ה - 2024, פרק __': ביטוח לאומי

תזכיר זה מיישם את החלטות הממשלה מיום 1 בנובמבר 2024 בעניין התכנית הכלכלית לשנת 2025, והוא צפוי לעלות על סדר יומה של ועדת השרים המיוחדת לעניין התכנית הכלכלית האמורה, לאחר המועד האחרון למתן הערות הציבור.

א. שם החוק המוצע

תזכיר חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת התקציב 2025), התשפ"ה-2024, פרק __': ביטוח לאומי.

ב. מטרת החוק המוצע והצורך בו

כחלק מצעדי הממשלה להתכנסות למסגרות הפיסקליות לשנת 2025 ואילך ובשל הצורך לממן את ההוצאות הנגרמות ממלחמת חרבות ברזל, מוצע לתקן את התיקונים הבאים:

1. להעלות את שיעור דמי הביטוח הלאומי;
2. לשנות את מנגנון העדכון של מדרגת הגבייה המופחתת לעניין גביית דמי ביטוח לאומי החל מיום 1 בינואר 2026;
3. להקפיא את העדכון של קצבת הילדים בשנת 2025, החל ממועד תחילתו של תיקון זה;
4. לקבוע כי שיעור הקצבות אוצר המדינה למוסד לביטוח לאומי, יקטן בהתאם לשווי התיקונים שמפורטים בתזכיר זה.

ג. עיקרי החוק המוצע והשפעתו על החוק הקיים

לסעיף 1(1)(א) ו-1(3) – מוצע לקבוע כי מדרגת הגבייה המופחתת לעניין דמי ביטוח לאומי, תוצמד החל מיום 1 בינואר 2026, למדד המחירים לצרכן ולא לשכר הממוצע במשק.

לסעיף 1(1)(ב) – מוצע לקבוע כי קצבאות הילדים יהיו החל מיום התחילה של תיקון זה ועד לתום שנת 2025, בגובה כפי שהיו ביום 1 בינואר 2024.

לסעיף 1(2) – מוצע לקבוע כי שיעור הקצבות אוצר המדינה למוסד לביטוח לאומי יקטן בהתאם לשווי התיקונים שמפורטים בתזכיר זה.

לסעיפים 1(4) ו-1(5) – מוצע להעלות את שיעור דמי הביטוח הלאומי. כך, שהשיעורים המופחתים של שיעור דמי הביטוח הלאומי של מבוטח שהוא עובד, יעלו ב-1.6 נקודות האחוז, בחלוקה שווה בין המעביד ובין העובד. כך, השיעורים המופחתים של דמי הביטוח הלאומי אותם משלם מבוטח שהוא עובד עצמאי, יעלו ב-1.6 נקודות האחוז ושיעור דמי הביטוח הלאומי אותם משלמים כל יתר המבוטחים, יעלו ב-50% משיעורם ביום 1 בינואר 2025. בנוסף, מוצע להעלות באופן דומה, את שיעור דמי הביטוח אותם משלמים עובד במשק בית ובעד מבוטח שמצוי בהכשרה מקצועית, לגביהם נקבעו שיעורי גבייה ייחודיים.

ד. השפעת תזכיר החוק המוצע על תקציב המדינה

חיסכון של הוצאה מתקציב המדינה בסך של כ-5 מיליארד ש"ח, בשנת 2025 וחיסכון של כ-7.4 מיליארד ש"ח בשנת 2026 והלאה.

ה. השפעת תזכיר החוק המוצע על תקנים במשרדי הממשלה וההיבט המינהלי

אין.

ו. להלן תזכיר נוסח החוק המוצע

תזכיר חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת התקציב 2025),

התשפ"ה-2024, פרק __': ביטוח לאומי

<p>בחוק הביטוח הלאומי [נוסח חדש], התשנ"ה-1995¹ (להלן – חוק הביטוח הלאומי) –</p>	<p>1.</p>	<p>תיקון חוק הביטוח הלאומי</p>
<p>(1) בסעיף 1 –</p>		
<p>(א) החל מיום י"ב בטבת התשפ"ו (1 בינואר 2026), אחרי ההגדרה "מדד" יבוא:</p>		
<p>"מדרגת גבייה מופחתת" – סכום של 7,522 שקלים חדשים, כשהוא מעודכן ב-1 בינואר של כל שנה, לפי שיעור השינוי של המדד שפורסם לאחרונה לפני אותו יום לעומת המדד שפורסם לאחרונה לפני יום 1 בינואר של השנה הקודמת;"</p>		
<p>(ב) בפסקה (3) בסיפה של ההגדרה "הסכום הבסיסי", בסופה יבוא: "ואולם, החל מיום התחילה ועד לתום שנת 2025, הסכומים הקבועים בפסקה (2) לרישה של הגדרה זו, יהיו כפי שהיו ביום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024); לעניין זה, "יום התחילה" – יום תחילתו של חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת התקציב 2025), התשפ"ה-2024;"</p>		
<p>(2) בסעיף 32(א) –</p>		
<p>(א) בפסקה (8), במקום "59.4 אחוזים" יבוא "49.21 אחוזים";</p>		
<p>(ב) בפסקה (9), במקום "59.86 אחוזים" יבוא "45.86 אחוזים";</p>		
<p>(ג) בפסקה (10), במקום "59.87 אחוזים" יבוא "45.36 אחוזים";</p>		
<p>(ד) בפסקה (11), במקום "61.38 אחוזים" יבוא "46.31 אחוזים";</p>		
<p>(3) בכל מקום בפרק ט"ו ובלוח י', במקום "60% מהשכר הממוצע במשק" יבוא "מדרגת הגבייה המופחתת";</p>		
<p>(4) אחרי סעיף 340 יבוא:</p>		
<p>(א) דמי הביטוח שישלם מעביד בעד עובד במשק בית המבוטח לפי פרק י"א לחוק, לתקופת תשלום של שלושה חודשים (בסעיף זה – תקופת התשלום), הם בשיעור של 7.85% מהשכר ששילם לו המעביד.</p>	<p>340 א.</p>	<p>"דמי ביטוח לעובד במשק בית</p>

(ב) מעביד יהיה רשאי לנכות משכרו של עובד במשק בית כאמור בסעיף קטן (א), 1.8% מהשכר ששילם לו.

(ג) דמי הביטוח שישלם מעביד בעד עובד במשק בית שאינו מבוטח לפי פרק י"א לחוק לתקופת התשלום, הם 3.6% מהשכר ששילם לו המעביד.			
(א) שיעור דמי הביטוח החודשיים בעד מבוטח המצוי בהכשרה מקצועית או בשיקום מקצועי, כמשמעותם בסעיף 75(א)(3), הם :	340 ב.	שיעור דמי ביטוח בעד מי שמצוי בהכשרה מקצועית	
(1) שיעור של 2% ממחצית השכר הממוצע של החודש הראשון ברבעון – לענף נפגעי עבודה; לעניין זה, "רבעון" – כהגדרתו בלוח י"א;			
(2) שיעור המשתלם על ידי מי שחייב בתשלום דמי ביטוח מההכנסה המזערית לפי פרט 3 שבלוח י"א, מחולק ב-3 בעד מי שמבוטח על פי פרק י"א לכל הענפים האחרים.			
(ב) שיעור דמי הביטוח החודשיים בעד מבוטח שמלאו לו שמונה עשרה שנים והוא מצוי בהכשרה מקצועית, שהוכרה לפי הוראות סעיף 39, הם שיעור של 1.7% ממחצית השכר הממוצע של החודש הראשון ברבעון.			
(ג) בסעיף זה, "רבעון" – כהגדרתו בלוח י"א.			
(5) בלוח י" –			
(א) בשורה 9 –			
(1) במקום "0.14" יבוא "3.64";			
(2) בכל במקום, במקום "0.05" יבוא "1.65";			
(3) במקום "0.09" יבוא "2.40";			
(4) במקום "0.01" יבוא "0.81".			
(ב) בשורה המתחילה במילים "בסך הכל" –			
(1) במקום "7" יבוא "10.5";			
(2) במקום "3.95" יבוא "5.55";			

במקום "2.87" יבוא "4.47"; (3)				
במקום "4.61" יבוא "6.92"; (4)				
במקום "0.40" יבוא "1.20". (5)				

דברי הסבר

סעיף 1 כללי

בעקבות מתקפת הטרור הרצחנית שהתרחשה ביום 7 באוקטובר 2023, והכרזה על מצב מיוחד בעורף לפי סעיף 9 לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951, הכרזה אשר מוארכת מזמן לזמן, הכריז צה"ל על מבצע חרבות ברזל, וועדת השרים לענייני ביטחון לאומי החליטה על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות, בהתאם לסעיף 40 לחוק יסוד: הממשלה.

בשל עצימות הלחימה ברצועת עזה ובגבול הצפוני עם מדינת לבנון, נאלצה מדינת ישראל להורות על פינוי חלק מהתושבים שמתגוררים בסמוך לגבולות אלה ולממן את עלויות הפינוי שלהם, לסייע להם בשל אובדן התעסוקה ולממן את שיקום חבלי הארץ שנפגעו. במקביל לכך, נדרשת המדינה לתקצב באופן נרחב את העלויות הגבוהות הנובעות מעצם הלחימה ובהן: תשלום עבור ימי מילואים ורכישת חימושים ואמצעי לחימה בקצב מוגבר.

בנוסף לכך, האירועים שהתרחשו ביום 7 באוקטובר 2023 ובמהלך מלחמת חרבות ברזל, הביאו, למרבה הצער, לגידול חסר תקדים בנפגעים ובנרצחים. בהתאם לכך, גדלה באופן משמעותי אוכלוסיית חללי ונפגעי פעולות איבה וחללי ונכי צה"ל וכוחות הביטחון, אשר המדינה נושאת באחריות לטיפול בהם ולשיקום שלהם ומשלמת להם, ולעיתים גם לבני משפחותיהם, תגמולים והטבות.

על רקע כל האמור, וכחלק מצעדי הממשלה לביצוע התאמות לשם התכנסות למסגרות הפיסקליות לשנת 2025 ואילך, מוצע לקבוע כי מדרגת הגבייה המופחתת לעניין גביית דמי ביטוח לאומי, תוצמד החל מיום י"ב בטבת התשפ"ו (1 בינואר 2026) למדד, כהגדרתו בסעיף 1 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח חדש], התשנ"ה-1995 (להלן – **המדד ו-חוק הביטוח הלאומי**, בהתאמה), מוצע להעלות את דמי הביטוח הלאומי בשיעורים שמפורטים להלן ומוצע לקבוע כי גובה קצבת הילדים תהיה החל מיום תחילתו של תיקון זה ועד לתום שנת 2025, בגובה שהייתה בשנת 2024. עוד מוצע לקבוע כי גובה הקצבות אוצר המדינה למוסד לביטוח לאומי, יקטן בהתאם לשווי התיקונים שמפורטים בתזכיר זה.

סעיף 1(א) ו-1(3)

בהתאם לסעיף 337 לחוק הביטוח הלאומי, שיעור דמי הביטוח הלאומי נקבעים, ככלל, כאחוז מההכנסה, לפי שיעורים שמפורטים בלוח ' לחוק הביטוח הלאומי (להלן – **לוח י'**) ובהתאם להוראות פרק ט"ו לחוק זה.

בהתאם לסעיף 341 לחוק הביטוח הלאומי ועל פי טור ג' בלוח י', על החלק מההכנסה שעד 60% מהשכר הממוצע, של מבוטח שהוא עובד, מבוטח שהוא עובד עצמאי ומבוטח שאינו עובד ואינו עובד עצמאי, כמשמעותו בסעיף 2 לחוק הביטוח הלאומי, חלים שיעורים מופחתים של דמי ביטוח (להלן – **מדרגת השיעור המופחת**). מדרגת השיעור המופחת מתעדכנת, בהתאם להגדרתה, לפי מנגנון העדכון של השכר הממוצע, כהגדרתו בסעיף 1 לחוק הביטוח הלאומי וכמשמעותו בסעיף 2 לחוק.

בהתאם לחוק התכנית המאזנת (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת התקציב 2024), התשפ"ד-2024, השכר הממוצע, כהגדרתו בסעיף 1 וכמשמעותו בסעיף 2, לעניין גביית דמי ביטוח, יהיה בשנת 2025 השכר הממוצע שהיה ביום ל' בכסלו התשפ"ה (31 בדצמבר 2024).

בהתאם לכך, ובמטרה להתאים בין מנגנון העדכון של מרבית התגמולים והתשלומים שמשולמים על ידי המוסד לביטוח לאומי לבין מנגנון העדכון של מדרגת השיעור המופחת, ובשים לב לכך שגם נגנון העדכון של ההכנסה המירבית ממנה נגבים דמי ביטוח לאומי מתעדכן בהתאם למדד, מוצע לשנות החל מיום י"ב בטבת התשפ"ו (1 בינואר 2026), את מנגנון העדכון של מדרגת השיעור המופחת. לצורך כך, מוצע לקבוע הגדרה של "מדרגת הגבייה המופחתת", אשר תוגדר כסכום נומינלי של 7,522 ₪, השווה לגובה מדרגת השיעור המופחת נכון ליום 1 בינואר 2025, וכן מוצע לקבוע כי מדרגת הגבייה המופחתת תתעדכן אחת לשנה ביום 1 בינואר, לפי השיעור של השינוי במדד שהיה החל מיום 1 בינואר של השנה הקודמת ועד ליום 1 בינואר בו מתעדכנת מדרגה זו.

להוראות אלו השפעה ישירה גם על דמי ביטוח בריאות. שכן, בהתאם להגדרה "הכנסה" שבחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994, הכנסה לעניין חוק זה היא הכנסה שמעביד חייב בתשלום דמי ביטוח לאומי ממנה ולגבי מי שאינו עובד, ההכנסה ממנה הוא חייב בתשלום דמי ביטוח לאומי, בהתאם להוראות חוק הביטוח הלאומי.

סעיף 1(1)(ב)

סימן ב' לפרק ב' לחוק הביטוח הלאומי, קובע את ההוראות לעניין קצבת ילדים. בהתאם להוראות סעיף 68 שבסימן זה, סכום קצבת הילדים נקבע על פי הסכום הבסיסי הקבוע בפסקה 2 ברישה של ההגדרה של הסכום הבסיסי, כהגדרתו בסעיף 1 לחוק הביטוח הלאומי (להלן – **הסכום הבסיסי**), באופן שנקבע לגבי כל ילד.

בהתאם לפסקה (3) לסיפא של הגדרת הסכום הבסיסי, הסכום הבסיסי לעניין קצבת ילדים, מתעדכן ב-1 בינואר של כל שנה, לפי שיעור עליית המדד שפורסם לאחרונה לפני אותו יום לעומת המדד שפורסם לאחרונה לפני יום 1 בינואר של השנה הקודמת. מוצע לקבוע כי החל מיום התחילה של תיקון זה ועד לתום שנת 2025, גובה קצבת הילדים, יהיה כפי שהוא היה ביום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024) והוא לא ישולם בשנים שלאחר מכן. בהתאם לכך, עדכון הסכום הבסיסי שיערך בשנת 2026 יהיה לעומת המדד שפורסם לאחרונה לפני יום 1 בינואר של שנת 2025.

סעיף 1(2)

סעיף 32 לחוק הביטוח הלאומי קובע, בין השאר, כי אוצר מדינה יקציב למוסד לביטוח לאומי, לכל שנת כספים, סכום השווה לשיעור הקבוע באותו סעיף ביחס לאותה שנה, מהתקבולים שגובה המוסד לביטוח לאומי, בכל ענפי הביטוח השונים, כפי שהם מפורטים בלוח י', ומתשלומי אוצר המדינה לפי סעיף קטן (ג1) לסעיף זה.

על מנת להתכנס למסגרות הפיסקליות לשנת 2025 והלאה ובשל הצורך לממן את הוצאות מלחמת "חרבות ברזל", מוצע לקבוע כי היקף הקצבות אוצר המדינה למוסד לביטוח לאומי ביחס לשנת 2025 והלאה, יקטן בהתאם לשווי התיקונים שמפורטים בתזכיר זה. בהתאם לכך, מוצע לשנות את השיעורים הקבועים בסעיף זה ביחס לשנת 2025 והלאה.

סעיפים 1(4) ו-1(5)

לוח י' לחוק הביטוח הלאומי, קובע את שיעורי גביית דמי הביטוח הלאומי מתוך הכנסתו של מבוטח שהוא עובד, מבוטח שהוא עובד עצמאי ומבוטח שאינו עובד ואינו עובד עצמאי. לשם התכנסות למסגרות

הפיסקליות לשנת 2025 והלאה ולצורך מימון הוצאות מלחמת "חרבות ברזל", כמפורט מעלה, מוצע להעלות את שיעור דמי הביטוח הלאומי של מבוטח שהוא עובד ב-1.6 נקודת האחוז, בחלוקה שווה בין המעביד לבין העובד. כמו כן, מוצע להעלות את שיעור דמי הביטוח הלאומי של מבוטח שהוא עובד עצמאי ב-1.6 נקודות האחוז. לצד זאת, מוצע לקבוע כי שיעור דמי הביטוח הלאומי של יתר המובטחים, יעלה ב-50% משיעורם נכון ליום 1 בינואר 2025. בהתאם לכך, מוצע לשנות השיעורים הרלוונטיים בלוח י' לעניין זה.

בנוסף, תקנה 8 לתקנות הביטוח הלאומי (הוראות מיוחדות בדבר תשלום דמי ביטוח), התשל"א-1971, קובעת הוראות לגבי דמי ביטוח לעובד במשק בית ותקנה 19א לתקנות אלו קובעת הוראות לענין דמי ביטוח בעד מי שמצוי בהכשרה מקצועית לעניין ענף ביטוח נפגעי עבודה. כמו כן, תקנה 4ב לתקנות הביטוח הלאומי (אמהות), התשי"ד-1954, קובעת הוראות לעניין דמי ביטוח של מבוטח שמלאו לו שמונה עשרה שנה והוא מקבל הכשרה מקצועית לעניין ענף ביטוח אימהות. מוצע לעגן הוראות אלו בחוק הביטוח הלאומי ולהעלות, בהמשך למפורט מעלה, את שיעור דמי הביטוח הלאומי של עובד במשק בית ושל מבוטח שמצוי בהכשרה מקצועית, על שני סוגיה, ב-1.6 נקודת האחוז, בדומה להעלאה המוצעת ליתר העובדים.